

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 maja 2018 r.

Sąd Rejonowy dla Łodzi Śródmieścia w Łodzi, III Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSR Dominika Chruścielewska

Protokolant: sekr. sąd. Michał Zimnowodzki

po rozpoznaniu w dniu 26 kwietnia 2018 r. w Łodzi

na rozprawie

sprawy z powództwa **W. P.**

przeciwko O. **w W.**

o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności

1. pozbawia wykonalności nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym Sądu Rejonowego Lublin-Zachód w Lublinie z dnia 16 marca 2016 roku, sygn. akt VI Nc-e 321583/16, zaopatrzony w klauzulę wykonalności z dnia 30 maja 2016 r., w części przewyższającej wyegzekwowaną kwotę 2.822,55 zł (dwa tysiące osiemset dwadzieścia dwa złote pięćdziesiąt pięć groszy)
2. oddala powództwo w pozostałym zakresie;
3. nakazuje pobrać od O. (...) w W. na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego dla Łodzi Śródmieścia w Łodzi kwotę 364,32 zł (trzysta sześćdziesiąt cztery złote trzydzieści dwa grosze) tytułem części nieuiszczonych kosztów sądowych;
4. przyznaje adw. M. S. wynagrodzenie w kwocie 4.428 zł (cztery tysiące czterysta dwadzieścia osiem złotych) tytułem pomocy prawnej udzielonej powódce z urzędu;
5. zasądza od O. (...) na rzecz W. P. kwotę 3.188,16 zł (trzy tysiące sto osiemdziesiąt osiem złotych szesnaście groszy) tytułem częściowego zwrotu kosztów zastępstwa procesowego;
6. nie obciąża powódki kosztami postępowania w części oddalającej powództwo.

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 24 lipca 2017r. W. P. wniosła o pozbawienie w całości wykonalności tytułu wykonawczego nakazu zapłaty Sądu Rejonowego Lublin-Zachód w Lublinie z dnia 16 marca 2016 r. sygn. akt VI Nc-e 321583/16, opatrzonego klauzulą wykonalności z dnia 30 maja 2016 r. zasądzonego od powódki na rzecz pozwanego O. (...) w W. kwotę 7.618,77 zł. Powódka podniosła, że podstawą tytułu wykonawczego była należność objęta bankowym tytułem egzekucyjnym, w pełni zrealizowanym przez powódkę. (pozew – k. 2-3)

W odpowiedzi na pozew pozwany O. (...) wniósł o oddalenie w całości powództwa jako bezzasadnego i zasądzenie kosztów postępowania. (odpowiedź na pozew – k. 31-33)

Na rozprawie w dniu 26 kwietnia 2018 r. powódka wskazała, iż podstawą powództwa jest także art. 5 kc. Wniosła o nieobciążanie jej kosztami postępowania.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 2 listopada 2010 r. (...) Bank SA w W. wystawił przeciwko W. P. bankowy tytuł egzekucyjny z tytułu zaciągniętego kredytu – umowy prostej pożyczki gotówkowej. W tytule tym wskazał, że zadłużenie dłużnika na dzień wystawienia (...) wynosi 9.401,65 zł. Postanowieniem Sądu Rejonowego dla Łodzi Śródmieścia w Łodzi sąd nadał klauzulę wykonalności temu bankowemu tytułowi egzekucyjnemu, z ograniczeniem odpowiedzialności dłużnika do kwoty nie przekraczającej łącznie 21.231,42 zł. Na tej podstawie komornik sądowy A. B. prowadziła egzekucje przeciwko dłużnicze. Potrącenia dokonywane były ze świadczenia emerytalnego dłużniczki. Roszczenie wyegzekwowano w całości, co zaznaczono w dniu 7 maja 2015 r. na tytule egzekucyjnym. Postanowieniem z dnia 7 maja 2015 r. Komornik zakończył postępowanie egzekucyjne w sprawie i pozostawił tytuł wykonawczy w aktach. Łącznie w sprawie wyegzekwowano od dłużniczki kwotę 10.122,39 zł.

dowód: (...) k. 3 akt komorniczych Km 882/11

postanowienie o zakończeniu postępowania - 94

postanowienie z 13.12.2010 – k. 16 akta II Co 20822/10

Tuż przed zakończeniem postępowania egzekucyjnego W. P. otrzymała informację z O. (...) z oddziału w Z. wezwanie do zapłaty tego samego długu. Zadzwoiła tam i informowała o prowadzonym postępowaniu komorniczy, ale otrzymała informację, że jej dług został sprzedany.

dowód: zeznania powódki – k. 49

W dniu 16 marca 2016 r. O. (...) w W. wniósł przeciwko W. P. pozew w elektronicznym postępowaniu upominawczym, domagając się zasądzenia na swoją rzecz kwoty 7.618,77 zł. W pozwie wskazano, że W. P. zawarła w dniu 30 lipca 2008 r. z G. (...) Bank umowę prostej pożyczki gotówkowej, która została wypowiedziana i bank wystawił przeciwko dłużnicze Bankowy tytuł egzekucyjny. Powód wskazał, że poprzednio prowadzone postępowanie egzekucyjne nie doprowadziło do wyegzekwowania w całości należności stwierdzonej bankowym tytułem egzekucyjnym. Powód wskazał, że w dniu 4 marca 2015 r. na podstawie umowy przelewu powód nabył wierzytelność wobec pozwanego wraz z prawem do naliczania odsetek. W pozwie powód twierdził, że poinformował dłużniczkę o dokonanym przelewie.

dowód: pozew w elektronicznym postępowaniu – k. 6-7

W dniu 16 marca 2016 r. Sąd Rejonowy Lublin-Zachód w Lublinie wydał przeciwko W. P. nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym, w którym nakazał W. P. aby w terminie 14 dni zapłaciła powodowi kwotę 7.618,77 zł oraz kwotę 1.896,96 zł tytułem zwrotu kosztów procesu albo wniosła w tym terminie sprzeciw.

dowód: nakaz zapłaty – k. 3 akt Km 4848/16

W. P. wniosła sprzeciw, który został odrzucony jako wniesiony po terminie. Powódka była wówczas w złym stanie zdrowia, była po wylewie. Nie złożyła w związku z tym wniosku o przywrócenie terminu ani żadnego zażalenia. Miała nadzieję, że wystarczy, że poinformowała w sprzeciwie, że zadłużenie zostało w całości spłacone.

dowód: zeznania powódki – k. 49

O. (...) wniósł o wszczęcie egzekucji przeciwko W. P. na podstawie tytułu wykonawczego – nakazu zapłaty, któremu nadano klauzulę wykonalności postanowieniem z dnia 30 maja 2016 r. W toku egzekucji dłużniczka informowała, że świadczenie objęte tytułem wykonawczym zostało spłacone w postępowaniu prowadzonym przez komornika sądowego przy Sądzie Rejonowym dla Łodzi Widzewa w Łodzi A. B. pod sygn. Km 882/11.

dowód: wniosek o wszczęcie egzekucji, postanowienie o nadaniu klauzuli wykonalności - k. 2 i 4 akt Km 4848/16

notatka pracownika kancelarii komornika z 27.09.2016 – w aktach Km 4848/16 (bez numeru)

Powódka aktualnie po potrąceniu przez komornika otrzymuje 750 zł emerytury i nie ma innych dochodów. Mieszka z córką i jej dziećmi, ale prowadzi osobne gospodarstwo domowe. Płaci za mieszkanie 70 zł i 50 zł za prąd, resztę płaci córka. Powódka leczy się z powodu wylewu, w grudniu 2017 roku miała wypadek i ma założoną protezę w biodrze. Miesięcznie wydaje na leki co najmniej 100 zł.

dowód: zeznania powódki – k. 49

Powyższy stan faktyczny sąd ustalił na podstawie zeznań powódki, złożonych przez nią dokumentów oraz akt komorników. Sąd załączył także akta II 1 Co 20822/10 – wniosek o nadanie klauzuli wykonalności bankowemu tytułowi egzekucyjnemu, ale nie wnoszą one nic innego do sprawy. Analizując akta komornika Km 882/11 należy zauważyć, iż w aktach tych nie ma żadnej informacji o przelewie wierzytelności z (...) Bank SA na O (...). Pozwany z kolei nie przedłożył żadnych dokumentów ani nie złożył żadnych wniosków dowodowych.

Sąd rejonowy zważył, co następuje:

Roszczenie powódki jest zasadne w części.

Powódka opiera swoje roszczenia na art. 840 § 1 kpc, formułując w pozwie żądanie „pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności”. Przepis ten enumeratywnie wymienia sytuacje, w których dłużnik może w drodze procesu żądać pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności w całości lub części albo jego ograniczenia. Sytuacje te są następujące: 1) dłużnik przeczy zdarzeniom, na których oparto wydanie klauzuli wykonalności, a w szczególności kwestionuje istnienie obowiązku stwierdzonego tytułem egzekucyjnym niebędącym orzeczeniem sądu albo kwestionuje przejście obowiązku mimo istnienia formalnego dokumentu stwierdzającego to przejście; 2) po powstaniu tytułu egzekucyjnego nastąpiło zdarzenie, wskutek którego zobowiązanie wygasło albo nie może być egzekwowane; 3) małżonek, przeciwko któremu sąd nadał klauzulę wykonalności na podstawie art. 787, wykaże, że egzekwowane świadczenie wierzycielowi nie należy się. W niniejszej sprawie w grę wchodzić może jedynie sytuacja opisana w punkcie 1.

Pozwany podnosił, że niedopuszczalne jest powoływanie się w powództwie przeciwegzekucyjnym na zdarzenia zaistniałe przed powstaniem tytułu egzekucyjnego, jeżeli tytułem tym jest orzeczenie sądowe. Prowadziłoby to do ponownego merytorycznego rozpoznania sprawy już raz prawomocnie osądzonej. W tym zakresie pozwany powołał się na kilka orzeczeń sądowych. Ponadto pozwany wskazał, że komornik przy Sądzie Rejonowym dla Łodzi Widzewa w Łodzi K. P. wyegzekwował już część należności objętej przedmiotowym tytułem wykonawczym, a zatem w odniesieniu do kwot wyegzekwowanych w drodze egzekucji komorniczej nie jest dopuszczalne zastosowanie mechanizmu pozbawienia tytułów wykonawczych wykonalności w ramach powództwa opozycyjnego.

W realiach niniejszej sprawy należy zauważyć, że całość zadłużenia W. P. wobec (...) Bank SA została wyegzekwowana w ramach postępowania egzekucyjnego Km 882/11. Z akt postępowania egzekucyjnego wynika, że dłużniczka zapłaciła łącznie kwotę 10.122,39 zł i na tytule wykonawczym – bankowym tytule egzekucyjnym opatrzonym przez sąd w klauzulę wykonalności znajduje się adnotacja z dnia 7 maja 2015 r., że roszczenie wyegzekwowano w całości. Istotne jest także to, że komornik prowadzący to postępowanie nie był powiadomiony o zmianie wierzyciela, o jakiegokolwiek cesji wierzytelności. Oznacza to, że (...) Bank SA popierał cały czas egzekucję.

Pozwany w niniejszej sprawie czyli O (...) wniósł pozew przeciwko W. P. w dniu 16 marca 2016 r., a zatem po około 10 miesiącach od całkowitej spłaty długu przez W. P..

Z pozwu O (...) wynika, że cesja wierzytelności miała miejsce w dniu 4 marca 2015 r. Z pozwu O (...) wynika także, że po dokonaniu cesji Fundusz przesłał dłużniczce informację o zmianie wierzyciela oraz wezwał do dobrowolnej zapłaty

całej należności. Ta informacja pokrywa się z zeznaniami powódki. Powódka zeznała, że po otrzymaniu tej informacji kontaktowała się z Funduszem, ale otrzymała jedynie informację, że „dług został sprzedany”. Jest także oczywiste, iż jednocześnie komornik, w braku informacji od dotychczasowego wierzyciela kontynuował swoje postępowanie egzekucyjne wobec dłużniczki.

Oczywiście w zaistniałej sytuacji dłużniczka miała do wyboru kilka opcji: mogła wezwać komornika do wstrzymania, zawieszenia lub umorzenia egzekucji na podstawie posiadanych dokumentów i ewentualnie złożyć skargę na czynność komornika. Mogła także wezwać bank do natychmiastowego wycofania wniosku egzekucyjnego i umorzenia postępowania na wniosek wierzyciela. Mogła także wówczas złożyć do sądu powództwo przeciwegzekucyjne. Teoretycznie zatem dłużniczka miała zatem pewne możliwości obrony swoich praw. Należy jednakże wskazać, iż z ustalonego stanu faktycznego wynika, że Bank nie powiadomił ani komornika, ani dłużniczki o przelewie. Informację o przelewie otrzymała jedynie dłużniczka, która jako nieprofesjonalista, osoba starsza, nieposiadająca wiedzy prawniczej nie wiedziała, jakie kroki powinna była podjąć. Nie dziwi fakt, że w tej sytuacji ograniczyła się ona do skontaktowania z nabywcą wierzytelności i poinformowania o spłacie prawie całego zadłużenia.

Należy mieć na względzie art. 512 kc, zgodnie z którym dopóki **zbywca** (czyli (...) Bank SA) nie zawiadomił dłużnika o przelewie wierzytelności, spełnienie świadczenia do rąk poprzedniego wierzyciela ma skutek względem nabywcy, chyba, że w chwili spełnienia świadczenia dłużnik wiedział o przelewie.

Jak wynika z treści art. 512 kc zatem świadczenie spełnione przez W. P. skutecznie doprowadziło do realizacji całego tytułu wykonawczego i odniosło skutek także względem nabywcy czyli Funduszu. W niniejszej sprawie przesłanka negatywna „chyba, że dłużnik wiedział o przelewie” powinna być interpretowana w ten sposób, że to komornik wiedział o przelewie, ponieważ to nie dłużnik dokonywał spłat zadłużenia, tylko zamiast niego komornik dokonywał potrąceń z emerytury dłużniczki. Dłużniczka nie miała zatem innej możliwości jak znosić egzekucję prowadzoną przez komornika.

Przejęcie wierzytelności na nowego wierzyciela w trakcie egzekucji na podstawie tytułu egzekucyjnego uzyskanego przez wcześniejszego wierzyciela reguluje art. 788 § 1 Kodeksu postępowania cywilnego (K.p.c.). Wynika z niego, że jeżeli uprawnienia po powstaniu tytułu egzekucyjnego przeszły na inną osobę, sąd nada klauzulę wykonalności na rzecz tej osoby, gdy przejęcie to będzie wykazane dokumentem urzędowym lub prywatnym z podpisem urzędowo poświadczonym.

Zasada ta nie ma zastosowania do wierzytelności stwierdzonych bankowym tytułem egzekucyjnym. Więc jeśli jest to (...), nie ma możliwości, aby nowy wierzyciel uzyskał klauzulę, musi dysponować wyrokiem, bądź nakazem zapłaty, aby prowadzić egzekucję. Dla dłużniczki okoliczność ta okazała się niekorzystna, bowiem w tym czasie, kiedy doręczany był jej nakaz zapłaty – zachorowała, a jednocześnie nie miała wystarczającej wiedzy prawniczej, aby mogła podjąć odpowiednią obronę. Liczyła także na to, że sama informacja o spłacie zadłużenia, zawarta w jej sprzeciwie od nakazu zapłaty, spowoduje, że Fundusz nie będzie wobec niej kierował dalszych roszczeń.

Należy wskazać, że egzekucja przeciwko W. P. toczyła się poprzez dokonywanie potrąceń ze świadczenie dłużniczki z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. Spłata zadłużenia dokonywała się niejako automatycznie. Jeżeli rzekoma cesja wierzytelności miała miejsce 4 marca 2015 r., wezwanie do zapłaty musiało zostać doręczone dłużniczce co najmniej kilka-kilkanaście dni później. Przy czym w dniu 6 maja 2015 r. miało miejsce ostatnie potrącenie z emerytury dłużniczki. Świadczy to o tym, że informacja o zmianie wierzyciela w zasadzie zbiegła się w czasie z całkowitą spłatą zadłużenia, przy czym (...) Bank SA ani nie zawiadomił o cesji wierzytelności ani komornika ani dłużniczki.

Ponadto w ocenie sądu roszczenie powódki zasługuje na uwzględnienie z powołaniem się na art. 5 kc., stanowiący, iż nie można czynić ze swojego prawa użytku, który byłby sprzeczny z zasadami współżycia społecznego.

Sąd Najwyższy niejednokrotnie zajmował się możliwością oparcia się dłużnika na art. 5 kc wytaczając powództwo o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności. W wyroku Sądu Najwyższego z dnia 27 stycznia 1999 r. sygn. a II CKN 151/98 opubl. w OSNC 1999/7-8/134, podkreślono, iż przepis art. 5 kc nie może stanowić skutecznej

podstawy trwałego pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności oraz poparto wcześniejsze stanowisko SN dopuszczające możliwość rozważania tego przepisu w sprawie, jednak jedynie w wyjątkowych okolicznościach. Również w postanowieniu Sądu Najwyższego z 27 listopada 2003 r., (III CZP 78/03, opubl. w Prok. I Pr. 2004/6/36) Sąd Najwyższy rozpoznając sprawę właśnie z powództwa przeciwegzekucyjnego nie wykluczył sytuacji, iż dłużnik może się powołać w tym postępowaniu na naruszenie prawa przez wierzyciela, co nie powinno korzystać z ochrony.

Należy bowiem wziąć pod uwagę, iż powództwo przeciwegzekucyjne jest właśnie formą obrony dłużnika, zaś niniejsza sprawa należy do zupełnie wyjątkowych i w ocenie tego sądu powództwo zasługuje na uwzględnienie również w oparciu o art. 5 kc.

Przepisy kodeksy cywilnego jak i innych ustaw regulujących prawa i obowiązki osób fizycznych są normami ogólnymi, dostosowanymi do warunków normalnych. Występująca w praktyce nietypowość sytuacji w porównaniu z założeniami przyjmowanymi w tworzeniu norm prawnych, nie tylko wywołuje trudności interpretacyjne w czasie stosowania przepisów, ale pociąga również za sobą konieczność przewidywania możliwości odstąpienia od rygoryzmu prawnego.

W ocenie sądu okoliczności niniejszej sprawy są właśnie zupełnie wyjątkowe, a wręcz bulwersujące. Nie bez znaczenia jest bowiem fakt, że z jednej strony mamy do czynienia z dłużniczką, która jest osobą starszą i schorowaną, nieposiadającą wiedzy prawniczej, znosi egzekucję komorniczą. Z drugiej strony dwie duże osoby prawne (...) Bank SA i O. (...) w W. z całym zastępem profesjonalnych prawników nie potrafią prawidłowo przeprowadzić cesji wierzytelności i powiadomić w sposób przewidziany prawem siebie wzajemnie o dokonanych przez dłużniczkę wpłatach oraz komornika o cesji wierzytelności. W efekcie dłużniczka, dla której zabranie kwoty kilkuset złotych powoduje, że nie będzie ona w stanie się utrzymać, musi spłacić zadłużenie, które już raz spłaciła.

Należy także zauważyć, iż jak wynika z zaświadczenia komornika o dokonanych wpłatach (k. 97 akt Km 882/11) na moment cesji dłużniczka miała do spłacenia zaledwie kwotę niecałego tysiąca złotych (w okresie od dnia 9 marca do 6 maja 2015 r. komornik potrącił z jej świadczenia trzy razy kwotę 288,40 zł). Była to już kwota uwzględniająca wszelkie należności poboczne – odsetki, koszty postępowania. Tymczasem z pozwu nabywcy wierzytelności wynika, że przelana została kwota znacznie większa: w pozwie Fundusz twierdzi, że kwota niespłaconego kapitału wynosiła 3.760,27 zł, odsetki karne 3.137,72 zł, 255,95 zł odsetki umowne.

Nie bez znaczenia jest także fakt, iż Fundusz po otrzymaniu informacji o spłacie zadłużenia przez dłużniczkę mógł zwrócić się do zbywcy wierzytelności o zwrot kwot wpłaconych przez dłużniczkę po dacie cesji i oba podmioty mogły dokonać stosownych wzajemnych rozliczeń. Być może nawet takie rozliczenia miały miejsce, jednakże powódka nie ma możliwości wykazania tego faktu.

Jest oczywiste, że takie zachowanie wierzycieli stanowi nadużycie prawa i nie może być tolerowane.

Wystąpienie przez pozwanego z pozwem, a następnie z wnioskiem o egzekucję przeciwko W. P. po uzyskaniu przez nią informacji o spłacie zadłużenia jest zatem nadużyciem prawa podmiotowego i nie może korzystać z ochrony.

Z powyższych względów sąd pozbawił w części wykonalności nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym Sądu Rejonowego Lublin-Z. w L. z dnia 16 marca 2016 roku.

Powództwo nie mogło zostać uwzględnione w całości z uwagi na częściową realizację tytułu wykonawczego. Pozwany w odpowiedzi na pozew wskazał, iż w zakresie kwot wyegzekwowanych przez komornika przy Sądzie Rejonowym dla Łodzi Widzewa w Łodzi K. P. tytuł wykonawczy nie może zostać pozbawiony wykonalności w części, w której uległ wykonaniu. Z tą argumentacją należy się zgodzić.

Pozwany przegrał sprawę w 72% i w tej części musi ponieść koszty procesu. Ponieważ powódka zwolniona była od kosztów sądowych, koszty te tymczasowo poniósł Skarb Państwa. Na koszty te złożyło się: opłata od pozwu w kwocie 506 zł (zarządzenie – k. 20) oraz 4.428 zł tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez pełnomocnika ustanowionego z urzędu.

Wysokość stawki adwokackiej w kwocie 3.800 zł ustalono w oparciu § 4 .1 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu o Dz.U. 18.10.2016 r. Poz. 1714. w zw. z § 1 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie opłat za czynności adwokackie Dz.U. z 12.10.2016 r. Poz. 1668. Stawka minimalna została powiększona o 23% tytułem podatku VAT. Część tego wynagrodzenia w kwocie 3.199,16 zł powinna być pokryta przez pozwanego. Pozostałą część wynagrodzenia wypłaci Skarb Państwa.

Powódka wnosila o nieobciążanie jej kosztami postępowania. Wniosek ten zasługuje na uwzględnienie z uwagi na trudną sytuację finansową powódki udokumentowaną przy okazji składania wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych. Uzasadniają to także okoliczności niniejszej sprawy. Z tych względów sąd zastosował art. 102 kpc. orzekając o nieobciążaniu powódki kosztami postępowania od oddalonej części powództwa.